Knygoje „Mano tėviškė“ – šių dienų moksleivių piešiniais iliustruoti daugiau kaip prieš 80 metų sukurti gimnazistų ir seminaristų rašiniai

Donata KAZLAUSKIENĖ
Nuotraukos Loretos NORVAIŠIENĖS, Monikos SUDINTAITĖS, Jurgitos ARMALIENĖS

Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijoje, Laukuvos Norberto Vėliaus ir Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazijose pristatytas šimet įgyvendintas Žemaičių muziejaus „Alka“ projektas, kuriam vykstant išleista knyga „Mano tėviškė“. Joje paskelbti XX a. 4–5 deš. gimnazistų ir seminaristų sukurti rašiniai, iliustruoti dabar veikiančios Telšių meno mokyklos Dailės skyriaus moksleivių piešiniais. Projekto metu buvo surengta ir eksponuojma į knygą įtrauktų kūrinių paroda.

Šio projekto idėja gimė prieš trejus metus, kai buvo renkama medžiaga knygai „Ceklio žemės pilių lobiai“. Tada Žemaičių muziejuje „Alka“ saugomame Juozo Mickevičiaus archyve buvo rasti Šilalės, Laukuvos gimnazijų ir Telšių kunigų seminarijos mokinių rašiniai.

Realizuoti šią idėją nuspręsta minint Šventojo Rašto vertėjo, teologijos profesoriaus Antano Rubšio (1923–2002) gimimo 100-ąsias, Laukuvos gimnazijos įsteigimo 80-ąsias ir Telšių meno mokyklos Dailės skyriaus įsteigimo 25-ąsias metines.

Pradėjus parengiamuosius darbus, projekto vadove tapo Žemaičių muziejaus „Alka“ muziejininkė-rinkinio saugotoja Irma Kontautienė. Gavus dalinį finansavimą iš Lietuvos kultūros tarybos ir Telšių rajono savivaldybės, buvo atrinkti ir planuojamai išleisti knygai „Mano tėviškė“ parengti įdomiausi J. Mickevičiaus archyve buvę minėtų gimnazistų ir seminaristų rašiniai. Tekstai redaguoti minimaliai, nes siekta juose palikti kiek įmanoma daugiau autentikos, to laikotarpio kalbos stilių. Rašiniai pagal poreikį buvo papildyti praleistais ir sakinį patikslinančiais žodžiais. Į knygą „Mano tėviškė“ įtrauktus 1938–1946 m. sukurtus rašinius, juos savo piešiniais iliustravo Telšių meno mokyklos Dailės skyriaus mokiniai. Papildomai buvo parengtos ir knygoje paskelbtos rašinių autorių biografijos.

„Dauguma rašinių autorių gimė XX a. 3 deš., todėl šiuo įgyvendinamu projektu galime paminėti rašytojų 100-ąsias gimimo metines, sukakusias pastarąjį dešimtmetį. Tai pasaulyje garsaus teologijos profesoriaus Antano Rubšio, Lietuvoje žinomo kunigo Bronislovo Burneikio ir kunigo, dailininko, popiežiaus Jono Pauliaus II lietuvių kalbos mokytojo Stasio Žilio sukaktys,“ – pristatant knygą sakė Irma Kontautienė. Ji pažymėjo, kad rašiniai rodo, kad jų autoriai labai mylėjo savo gimtinę. Jie Antrojo pasaulinio karo pabaigoje ne savo noru buvo išblaškyti po pasaulį: vieni pasitraukė į Vakarus, kiti atsidūrė sovietiniuose Rytuose. kai kurie moksleiviai tapo plačiai žinomais žmonėmis toli už Lietuvos ribų, kai kas už Tėvynės laisvę paaukojo savo

Projekto pristatymo akimirka Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazijoje

Parodoje eksponuotus prieš 80 metų sukurtus rašinius skaito Laukuvos moksleivės

Rašinius iliustravusių piešinių parodos fragmentas

Su paroda susipažįsta Laukuvos miestelio gyventojai

gyvybę, kitiems likimas lėmė gyventi, kurti savo šeimas, dirbti sovietinėje Lietuvoje.

Pirmasis projekto pristatymo renginys vyko Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijoje. Jo metu muzikinius kūrinius atliko Telšių meno mokyklos mokytoja, tarptautinių konkursų laureatė Raminta Šukytė, mintimis apie projektą ir jo metu įgyvendintas veiklas dalijosi Dailės skyriaus mokytoja Solveiga Šiškauskienė, projekto dalyvius su sėkmingu jo įgyvendinimu pasveikino Žemaičių muziejaus „Alka“ direktorė Eva Stonkevičienė, Telšių kunigų seminarijos rektorius Jonas Ačas bei Telšių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyriaus vedėjo pavaduotoja Daiva Tūmienė.

„Mokiniai darbus pagal iliustracijas piešė maždaug du mėnesius, o vėliau prasidėjo ilgas laukimas, kada gi iliustracijos paklius į knygą. Bemaž po metų išleista knyga mokiniams rodo, kokią jie turėjo unikalią progą. [...] Tuomet dar jaunuoliai rinko medžiagą bei ją aprašė, o dabar, prabėgus šitiek metų, jūs iliustruojate jų parašytus raštus“, – kalbėjo mokytoja S. Šiškauskienė.

„Knygai iliustruoti pateikti piešiniai taip tiko prie tekstų, kad nesinorėjo nė vieno atmesti, todėl iliustracijų daug, tik formatas nedidelis. Sveikiname mažuosius menininkus ir tikimės kad jie ateityje garsins Telšių ir Lietuvos vardą, kaip garsino šios, prieš šimtmetį gimusios asmenybės“, – projekto pristatymo metu kalbėjo I. Kontautienė

Projekto įgyvendinimo grupė, pristačiusi projektą, leidinį ir parodą Telšių visuomenei, vėliau apsilankė Laukuvos ir Šilalės gimnazijose, kuriose taip pat pristatė projektą ir jo rezultatus. Susitikimuose dalyvavo ir A. Rubšio sesuo Teresė.

Įgyvendinant projektą ir rengiant maketą knyga talkino Telšių meno mokyklos Dailės skyriaus mokytojai Valdemaras Eitutus, Nijolė Antušautė, Giedrė Žeimytė-Jurkuvienė, Solveiga Šiškauskienė, Jurga Kalnikienė, Vaida Šepikaitė.

Žemaičių muziejus „Alka“ dėkoja už bendradarbiavimą visiems projekto partneriams, taip pat ir Telšių bei Šilalės rajonų kraštotyrininkams, pateikusiems informacijos apie į knygą įtrauktų rašinių autorius.